

Bryssel den 22.2.2019
COM(2019) 87 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET OCH EUROPAPARLAMENTET

**om genomförandet och tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv
2014/33/EU av den 26 februari 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning
om hissar och säkerhetskomponenter till hissar**

{SWD(2019) 26 final}

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET OCH EUROPAPARLAMENTET

om genomförandet och tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/33/EU av den 26 februari 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om hissar och säkerhetskomponenter till hissar

1. INLEDNING

Direktiv 2014/33/EU om hissar och säkerhetskomponenter till hissar¹ (nedan kallat *direktivet*) antogs den 26 februari 2014. EU:s rättsliga ram för hissar infördes ursprungligen genom två direktiv: direktiv 84/528/EEG av den 17 september 1984 som gäller anordningar för lyft och mekaniserad hantering² och direktiv 84/529/EEG av den 17 september 1984 som gäller elektriska, hydrauliska eller elektro-hydrauliska hissar³. Båda dessa direktiv upphävdes från och med den 1 juli 1999 genom direktiv 95/16/EG om hissar⁴ från juni 1995, som senare ersattes med direktiv 2014/33/EU.

Syftet med direktivet är följande:

- Att säkerställa en hög skyddsnivå för användare och installatörer av hissar samt för underhållspersonal i hela EU.
- Att bidra till en välfungerande inre marknad genom att harmonisera de aspekter av medlemsstaternas hälso- och säkerhetslagstiftning som rör hissar.

Enligt artikel 46 i direktivet ska kommissionen lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet om genomförandet och tillämpningen av direktivet. Rapporten ska grundas på ett samråd med relevanta intressenter och vid behov åtföljas av ett förslag till ändring av direktivet.

Kommissionen har på grundval av detta gjort en utvärdering av direktivet, baserat på en extern studie om utvärderingen av direktivet⁵ som innefattat flera olika samråd med intressenter⁶, och på andra uppgiftskällor⁷.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/33/EU av den 26 februari 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om hissar och säkerhetskomponenter till hissar, EUT L 96, 29.3.2014, s. 251.

² Rådets direktiv 84/528/EEG av den 17 september 1984 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om allmänna bestämmelser för anordningar för lyft och mekaniserad hantering, EGT L 300, 19.11.1984, s. 72.

³ Rådets direktiv 84/529/EEG av den 17 september 1984 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning i fråga om eldrivna hissar, EGT L 300, 19.11.1984, s. 86.

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 95/16/EG av den 29 juni 1995 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om hissar, EGT L 213, 7.9.1995, s. 1.

⁵ Studien har genomförts av ett konsortium under ledning av Technopolis Consulting Group Belgium. Slutrapporten finns på <https://publications.europa.eu/sv/publication-detail/-/publication/9f1a5907-e539-11e7-9749-01aa75ed71a1/>

⁶ Samråd som genomförts av den externa konsulten för studien:

- Offentligt webbsamråd (juni 2016–januari 2017).
- Flera riktade undersökningar.
- Seminarium som hölls inom ramen för medlemsstaternas arbetsgrupp för hissar.
- Intervjuer med branschföreträdare, däribland små och medelstora företag, anmälda organ och myndigheter.

Utvärderingen presenteras i ett arbetsdokument från kommissionens avdelningar⁸ som bifogas denna rapport. Faktaunderlaget har varit relativt begränsat, eftersom direktivet utvärderades mindre än tre år efter det att den nationella införlivandelagstiftningen började gälla. Direktiv 2014/33/EU är resultatet av en ren harmonisering av direktiv 95/16/EG till beslut nr 768/2008/EG om en ny lagstiftningsram⁹ och innehåller inga större förändringar i sak. Därför omfattade utvärderingen även perioden innan det nuvarande direktivet trädde i kraft och under vilken direktiv 95/16/EG var tillämpligt, nämligen den 1 juli 1999–19 april 2014.

I utvärderingen har man bedömt i vilken mån hissdirektivet uppfyller målen (ändamålsenligheten), dess effektivitet (med fokus på att undersöka de lagstiftningsmässiga – inbegripet de administrativa – kostnaderna och nyttan samt förenklingspotentialen), samstämmigheten med annan EU-lagstiftning samt relevansen sett till intressenternas behov och det europeiska mervärdet.

2. DIREKTIVETS SYFTE OCH CENTRALA BESTÄMMELSER

Genom direktivet fastställs den rättsliga ramen för utsläppande på marknaden av liftar och säkerhetskomponenter till hissar och för ibruktagande av hissar.

Direktivet har följande två huvudsyften:

- Att säkerställa fri rörlighet för hissar och säkerhetskomponenter till hissar i hela EU genom att bidra till en effektivt fungerande inre marknad för sådana produkter. Medlemsstaterna måste därför möjliggöra saluföring av hissar och säkerhetskomponenter till hissar på deras territorium som uppfyller direktivets krav.
- Att garantera att hissar och säkerhetskomponenter till hissar som omfattas av direktivet är säkra för användare och underhållspersonal och på så sätt förbättra hälsa och säkerhet för dessa grupper.

Bestämmelserna om hissar och säkerhetskomponenter till hissar harmoniseras genom direktivet. Det är baserat på principerna i den s.k. nya metoden, vilket innebär att det enbart avser de grundläggande hälso- och säkerhetskrav som hissar och tillhörande säkerhetskomponenter på marknaden omfattas av och måste uppfylla.

De centrala bestämmelserna handlar om tillämpningsområde och definitioner, de ekonomiska aktörernas skyldigheter, förfaranden för bedömning av överensstämmelse, grundläggande hälso- och säkerhetskrav samt marknadskontroll:

Utvärderingen diskuterades vid sammanträden som hölls inom kommissionens avdelningsövergripande styrgrupp.

⁷ Analys av tillgänglig officiell statistik (Eurostat, Prodcom och databasen Amadeus), studier och information från branschorganisationer, årsrapporter från ekonomiska aktörer, information om olyckor i nationella studier och nationella rapporter om marknadskontroll.

⁸ *Commission Staff Working Document, Evaluation of the Lift Directive 2014/33/EU*, SWD(2019)26 final (ej översatt till svenska).

⁹ Europaparlamentets och rådets beslut nr 768/2008/EG av den 9 juli 2008 om en gemensam ram för saluföring av produkter och upphävande av rådets beslut 93/465/EEG, EUT L 218, 13.8.2008, s. 82.

- Tillämpningsområde och definitioner: direktivets tillämpningsområde, definition av begreppen hissinstallatör och tillverkare av säkerhetskomponenter, utsläppande på marknaden, tillhandahållande på marknaden och så vidare.
- De ekonomiska aktörernas skyldigheter: fastställande av skyldigheterna för installatörer, tillverkare, tillverkarens representanter, importörer och distributörer samt särskilda bestämmelser om bland annat tvåvägskommunikation mellan den person som ansvarar för byggkonstruktionen och hissinstallatören, i enlighet med beslut nr 768/2008/EG om den nya lagstiftningsramen.
- Förfaranden för bedömning av överensstämmelse: bestämmelser om förfaranden för anmälan av anmälda organ, kriterier tillämpliga på anmälda organ och förfaranden för bedömning av överensstämmelse.
- Grundläggande hälso- och säkerhetskrav: fastställande av de hälso- och säkerhetskrav som ska uppfyllas inbegripet bestämmelser om tillgängligheten till hissar för personer med funktionsnedsättning och om förebyggande av klämningsrisk.
- Marknadskontroll: bestämmelser i enlighet med beslut nr 768/2008/EG om den nya lagstiftningsramen inbegripet marknadskontroll i unionen och kontroll av hissar eller säkerhetskomponenter till hissar som förs in på unionsmarknaden, förfaranden för att på nationell nivå hantera hissar och säkerhetskomponenter till hissar som utgör en risk, unionens förfarande i fråga om skyddsåtgärder och så vidare.

3. INFÖRLIVANDE OCH GENOMFÖRANDE

För att målen ska kunna nås medför direktivet en harmonisering av vissa aspekter av medlemsstaternas lagar, förordningar och administrativa bestämmelser om hissar och säkerhetskomponenter till dessa. Bestämmelserna måste införlivas och genomföras av medlemsstaterna.

Medlemsstaterna har införlivat direktivet på ett enhetligt sätt. Det finns inget som tyder på eventuella problem vid införlivandet, bortsett från det som konstaterades i utvärderingsstudien när det gäller bestämmelsen om förhandsgodkännande, som anges i punkt 2.2 tredje stycket om grundläggande hälso- och säkerhetskrav. Denna fråga behandlas vidare i avsnitt 4.2 nedan.

Vad beträffar genomförandet har vissa mindre skillnader konstaterats mellan medlemsstaterna när det gäller de definitioner som används, hur tvåvägskommunikationen mellan installatören och den person som ansvarar för uppförandet av en byggnad ska ske, bestämmelserna om hissars tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning, möjligheten att ge ett förhandsgodkännande för att förebygga klämningsrisk, bedömning av överensstämmelse och EU-typintyg samt förfaranden för marknadskontroll.

Den **definition av begreppet ”installatör”** som ges i direktivet har införlivats av 26 medlemsstater. I den estniska lagstiftningen fanns från början en annan definition där man med begreppet ”tillverkare” avsåg installatör. Det faktum att begreppet ”tillverkare” användes

i stället för ”installatör” påverkade inte tillämpningen av direktivet. I den estniska lagstiftning som införlivar direktiv 2014/33/EU hänvisas det numera också till begreppet ”tillverkare”.

Genom artikel 6.1 i direktivet införs en **tvåvägskommunikation** för att säkerställa att den som ansvarar för uppförandet av en byggnad och installatören ger varandra den information som är nödvändig för säker drift och användning av hissen och vidtar de åtgärder som krävs för att säkerställa sådan drift och användning. Denna artikel har införlivats ordagrant i den nationella lagstiftningen i 26 medlemsstater. I österrikisk och ungersk lagstiftning föreskrivs särskilda mekanismer för att säkerställa ett sådant kommunikationsflöde. Dessa mindre skillnader påverkar inte direktivets tillämpning.

Tjugo medlemsstater har i sin nationella införlivandelagstiftning tagit med bestämmelser om **hissars tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning** och har ordagrant införlivat bestämmelserna i direktivet. Övriga åtta medlemsstater har tagit med bestämmelser om hissars tillgänglighet i sina nationella byggregler i första hand. De flesta medlemsstater har infört ytterligare eller mer specifika bestämmelser i sina nationella byggregler för att reglera byggnaders tillgänglighet. Detta är ett område som omfattas av nationell behörighet¹⁰.

Punkt 2.2 tredje stycket om grundläggande hälso- och säkerhetskrav¹¹ i direktivet har införlivats direkt av 20 medlemsstater. Denna innebär att medlemsstaterna, i undantagsfall, ska ha möjlighet att ge ett **förhandsgodkännande** till att andra lämpliga åtgärder vidtas, särskilt i befintliga byggnader, för att förebygga risken för klämning i stället för att se till att det finns fritt utrymme eller tillflyktsplats under och över hisskorgens ändlagen. I fyra medlemsstater får förhandsgodkännande enbart tillämpas när hissar ska installeras i befintliga byggnader med strukturmässiga begränsningar. I praktiken har godkännandeprocessen genomförts på olika sätt i medlemsstaterna. Många utformningsmässiga lösningar tas fram med hjälp av olika tekniker, och förfarandet med förhandsgodkännande innebär därför att installatörerna kan förebygga risken för klämning på andra sätt. Det faktum att medlemsstaterna tillämpar olika kriterier gör det dock svårare för installatörerna att hitta information om vad som har införts på nationell nivå. Hur detta inverkar på direktivets tillämpning behandlas i avsnitt 4.2 nedan.

Samtliga medlemsstater har införlivat eller genomfört de **förfaranden för bedömning av överensstämmelse** som ska tillämpas av tillverkare av säkerhetskomponenter och hissinstallatörer, såsom de definieras i artiklarna 15 och 16 i direktivet. Vissa intressenter har

¹⁰ I Frankrike, Irland, Spanien, Sverige och Storbritannien bör exempelvis byggregler avseende ”tillgängliga” personhissar överensstämma med den harmoniserade standarden EN 81-70. I Polen innehåller de nationella byggreglerna särskilda bestämmelser för att hissar ska finnas tillgängliga för personer med funktionsnedsättning, vilka har anpassats till rekommendationerna i förklaringen från Europaparlamentet, rådet och kommissionen. Cyperns, Italiens och Lettlands byggregler innehåller särskilda krav om hisskorgars dimensioner, telefonutrustning och exakt placering av hisskontrollpaneler. I Spanien, Lettland och Italien finns lokala regler som innehåller ytterligare krav, t.ex. om att punktskrift ska användas.

¹¹ *Varje hiss ska vara konstruerad och tillverkad så att risk för klämning av person är förebyggd när hisskorgen befinner sig i sitt allra nedersta respektive översta läge. Kravet kan uppfyllas genom att tillräckligt fritt utrymme eller tillflyktsplats finns under och över hisskorgens ändlagen.*

Medlemsstaterna får i undantagsfall, särskilt i befintliga byggnader där det inte är möjligt att uppfylla ovannämnda lösning godta att andra åtgärder vidtas för att förebygga risken för klämning. Medlemsstaterna ska i sådana fall ha möjlighet att ge ett förhandsgodkännande.

uppgett att installatörer ibland uppmanas att lämna ytterligare bevis på hissars överensstämmelse, utöver **EU-typintyg**. Sådana problem när det gäller genomförandet har undanröjts i och med att det nya direktivet 2014/33/EU innebar förändringar i typintygens innehåll.

Marknadskontroll är ett centralt verktyg för genomförande av lagstiftningen och omfattar åtgärder för att kontrollera att produkter uppfyller relevanta hälso- och säkerhetskrav och att produkter som inte uppfyller kraven görs förenliga eller dras tillbaka/återkallas från marknaden. Inga särskilda förfaranden fanns fastställda i direktiv 95/16/EG. Ramen för marknadskontroll inrättades genom förordning (EG) nr 765/2008, och direktiv 2014/33/EU innehåller särskilda marknadskontrollbestämmelser som baseras på denna. Utvärderingen visade att den marknadskontroll som medlemsstaterna har infört varierar sett till strategier, kontrollverksamhetens omfattning och frekvens samt kontrollernas typ.

De anmälda organens anmälningsförfaranden, såsom de definieras i artikel 28 i direktivet, har införts på olika sätt i medlemsstaterna. Ackreditering prioriteras som verktyg för att påvisa de anmälda organens tekniska kapacitet¹², och 19 medlemsstater har införlivat artikeln och därmed gjort ackreditering¹³ till en obligatorisk åtgärd. I fall där ackreditering inte används ska de anmälda organen förse den anmälade myndigheten med alla de skriftliga underlag som krävs för att styrka att de följer kraven i fråga. Skillnaderna i genomförandet av anmälningsförfarandena påverkar inte tillämpningen av direktivet.

4. DE VIKTIGASTE RESULTATEN AV UTVÄRDERINGEN

4.1. Relevans

Utvärderingen visade att direktivets ursprungliga målsättningar är lika relevanta i dag som när förslaget till direktivet först lades fram. Målen att säkerställa en hög säkerhetsnivå för användare, installatörer och underhållspersonal samt fri rörlighet för hissar och säkerhetskomponenter till dessa är fortfarande högst relevanta.

Direktivet uppfattas på det hela taget som tydligt. Utvärderingen avslöjade dock att man behöver undersöka hur man kan förtydliga direktivets tillämpningsområde när det gäller sådana större ändringar av hissar som är i bruk, som föranleder tillämpning av direktivet i stället för nationella bestämmelser. Även när det gäller definitionen av begreppet ”installatör” i stället för ”tillverkare” av en hiss samt begreppen ”ibruktagande” och ”utsläppande på marknaden” krävs förtydliganden. Oro framfördes kring bestämmelserna om förhandsgodkännande, dels när det gäller de icke-harmoniserade kriterier som medlemsstaterna använder för att bevilja eller avslå ett förhandsgodkännande vilket resulterar i olika praxis, dels när det gäller den eventuella förekomsten av olika säkerhetsstandarder i EU. Vidare konstaterades även viss oro när det gäller tydligheten i bestämmelserna om hissars tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning, eftersom olika nationella

¹² http://ec.europa.eu/growth/single-market/goods/building-blocks/accreditation_sv

¹³ I förordning (EG) nr 765/2008 definieras ”ackreditering” som en förklaring från ett nationellt ackrediteringsorgan om att ett organ för bedömning av överensstämmelse uppfyller kraven i harmoniserade standarder och, i förekommande fall, eventuella ytterligare krav, bland annat de som fastställs i sektorsspecifika program, för att utföra specifika bedömningar av överensstämmelse.

tillgänglighetskrav tillämpas på byggnader samtidigt som hissars tillgänglighet regleras genom direktivet.

Utvärderingen visade att tillämpningen av direktivet är relevant för den fria rörligheten av produkterna men även att direktivet är ett lämpligt politiskt verktyg för att generellt hantera de nya risker som den tekniska utvecklingen när det gäller hissar medför. I linje med den nya metoden fastställs i direktivet enbart de risker som ska hanteras och de säkerhetsmål som ska nås. Därmed får tillverkarna och installatörerna välja tekniska lösningar för att uppfylla de lagstiftningsmässiga kraven. Detta möjliggör innovation inom hissektorn.

4.2. Ändamålsenlighet

Den stadiga värdeökningen i handeln inom och utanför EU är en stark indikator på att direktivet på ett effektivt sätt har bidragit till en välfungerande inre marknad för hissar och säkerhetskomponenter, i och med att relevant nationell lagstiftning har harmoniserats. Direktivets ändamålsenlighet förstärks ytterligare av den rättsliga säkerhet och den tydlighet som det ger. Uppgifterna om hissrelaterade olyckor i EU är fragmenterade och inte så utförliga. Uppgifterna kan därför endast ge utvalda, anekdotiska indikationer på antalet olyckor och utvecklingen av dessa över tid. Generellt sett kan slutsatsen dras att direktivet har lyckats bidra till ökad hiss säkerhet med beaktande av att allt färre olyckor sker där underhållspersonal är inblandad i förhållande till antalet hissar som är i bruk. När det gäller användarna visar uppgifter från tillgängliga nationella rapporter att direktivet inte får några som helst negativa konsekvenser och att hiss säkerheten till och med kan ha förbättrats något.

I utvärderingen konstaterade man även att **förfarandena för bedömning av överensstämmelse** har visat sig vara lämpliga för att garantera användare och underhållspersonal bästa möjliga skydd för deras hälsa och säkerhet. De flesta intressenter håller med om detta och det hänger samman med den kontroll som anmälda organ utövar i senare led.

Definitionen av **”installatör”**, begreppen **”utsläppande på marknaden”** och **”ibruktagande”** av hissar, bestämmelsen om **tvåvägskommunikation** i artikel 6.1 och **de anmälda organens anmälningsförfaranden**, som behandlas i avsnitt 3 ovan, förtydligas ytterligare i den omarbetade vägledningen om tillämpningen av direktiv 2014/33/EU om hissar¹⁴ (nedan kallad *vägledningen om hissar*), som de allra flesta intressenter anser är klar och tydlig. I blåboken¹⁵ ges dessutom förtydliganden i fråga om en harmoniserad tillämpning av unionens harmoniseringslagstiftning om produkter, till exempel direktiv 2014/33/EU.

Utvärderingen visade emellertid på några faktorer som begränsar direktivets ändamålsenlighet. När det gäller förfarandet med **förhandsgodkännande** har medlemsstaterna infört olika praxis, vilket gör det svårt för installatörerna att hitta information om vilka godkännandeförfaranden och kriterier som tillämpas nationellt. Direktivet ger hissinstallatörerna handlingsutrymme för att täcka risken för klämning. Problemet är att det saknas öppenhet och visshet kring hur förhandsgodkännanden beviljas av medlemsstaternas myndigheter. I utvärderingen konstaterades det att vägledningen om hissar inte ger tillräckligt

¹⁴ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/29961>

¹⁵ 2016 års blåbok om genomförandet av EU:s produktbestämmelser, 2016/C 272/01.

utförlig information om förhandsgodkännanden, trots att förfarandet är i linje med den nya metoden.

När det gäller **hissars tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning** har bestämmelserna om detta genomförts på olika sätt i EU. Tillgänglighetskraven för hissar harmoniseras dock genom direktivet medan byggnaders tillgänglighet omfattas av medlemsstaternas behörighet. Merparten intressenter anser inte att de nationella tillgänglighetsbestämmelserna är besvärliga eller att de utgör något hinder för den inre marknaden. Vägledningen om hissar skulle dock kunna användas för att klargöra behörighetsfördelningen.

Skillnader konstaterades i medlemsstaternas genomförande av **marknadskontroll** sett till deras strategier, kontrollverksamhetens omfattning, frekvens och art samt sanktionsnivå. Detta inverkar negativt på direktivets ändamålsenlighet totalt sett. De uppgifter som samlats in tyder dock på att det faktiskt är oerhört sällsynt att hissar och säkerhetskomponenter till dessa som släpps ut på marknaden inte uppfyller kraven. Detta positiva resultat beror på att de anmälda organen har en stark och positiv roll i förfarandet för bedömning av överensstämmelse, och att det i sista hand är de som övervakar att produkterna uppfyller kraven i direktivet. Dessutom har det nya direktivet 2014/33/EU, som har anpassats till den nya lagstiftningsramen, avsevärt förbättrat ramverket för marknadskontroll av hissar eftersom mycket mer omfattande marknadskontrollbestämmelser har införts.

Framtagandet av **harmoniserade standarder** har varit avgörande för att säkerställa en ändamålsenlig tillämpning av direktivet. De är faktiskt de allra vanligaste instrumenten för att påvisa överensstämmelse med de grundläggande hälso- och säkerhetskraven. Via mekanismen för presumtion om överensstämmelse kan tillverkare och installatörer, tack vare harmoniserade standarder, undvika de extrakostnader som det innebär att testa överensstämmelsen hos andra lösningar än standardlösningar. Detta är den främsta anledningen till att ekonomiska aktörer i själva verket uppfattar frivilliga harmoniserade standarder som bindande. Det gäller särskilt små och medelstora företag som inte har tillräckliga resurser för att testa andra tekniska lösningar än standardlösningar. Ett annat problem är att det ibland tar lång tid för Europeiska standardiseringskommittén (CEN) att ta fram harmoniserade standarder, vilket innebär att standarderna kanske inte alltid kan utarbetas i takt med den tekniska utvecklingen. Dessutom kan små och medelstora företag potentiellt missgynnas av det sätt på vilket standarderna tas fram, eftersom förfarandet inte alltid medger öppenhet och deltagande i tillräcklig utsträckning. Kommissionen har åtagit sig att involvera så många intressenter som möjligt i standardiseringsarbetet, men frågan om huruvida små och medelstora företag finns representerade i förfarandet för framtagande av harmoniserade europeiska standarder har att göra med den interna organisationen vid de europeiska standardiseringsorganisationer som är oberoende privata organ.

4.3. Effektivitet

Det är oklart hur direktivet har påverkat företagens kostnader överlag, eftersom det inte har gått att återskapa något grundscenario eller fastställa andra jämförelsepunkter. Dessutom finns mycket begränsade uppgifter från den tid då direktivet ännu inte var i kraft. De intressenter som rådfrågades inom ramen för utvärderingen lämnade inga kvantitativa uppskattningar av

direktivets effekter och kunde inte fastställa något direkt orsakssamband mellan direktivets kommande ikraftträdande och en ökad försäljning. Analysen grundas därför på kvalitativ information.

Utifrån de kvalitativa uppgifter som finns till förfogande verkar det som att direktivet på det hela taget uppväger kostnaderna och nyttan för alla kategorier av intressenter. Vidare saknas det belägg för att de efterlevnadskostnader som direktivet medför har ökat jämfört med perioden före 1999. I vilket fall innebär direktivet en förenkling av de administrativa och efterlevnadsmässiga kraven för försäljning av hissar och säkerhetskomponenter utomlands, i och med att de olika nationella systemen harmoniseras. Det verkar inte finnas möjlighet till ytterligare förenkling i detta avseende. Det bör dock noteras att fördelarna med ett lätt tillträde till den inre marknaden verkar vara ojämnt fördelade, där större företag vinner mer på harmonisering än små och medelstora företag eftersom de är inriktade på export inom EU. Så är fallet för små och medelstora företag som verkar som ekonomiska aktörer eller anmälda organ.

Avslutningsvis visar tillgänglig statistik att antalet hissrelaterade olyckor där underhållspersonal har varit inblandad har minskat de senaste åren, vilket skulle kunna tyda på att hissarna har blivit säkrare. Dessvärre går det inte att fastställa något direkt orsakssamband mellan direktivet och en ökad hiss säkerhet utifrån tillgänglig olycksstatistik. I statistiken görs nämligen ingen åtskillnad mellan gamla hissar som är i bruk och sådana som släpps ut på marknaden i enlighet med direktivet, och olycksorsaken anges i regel inte.

4.4. Samstämmighet

Sammantaget kan direktivet anses överensstämma med annan EU-lagstiftning och inga problem har konstaterats i detta avseende. Man har inte funnit några belägg för att direktivet skulle vara oförenligt med annan EU-lagstiftning av relevans för hissar, framför allt direktiv 2006/42/EG om maskiner¹⁶, förordning (EU) 2016/424 om linbaneanläggningar¹⁷ och förordning (EU) nr 305/2011 om byggprodukter¹⁸. Det är dock inte alltid helt klart hur direktiven samspelar med varandra.

Inga större motsägelser mellan direktivet och nationell byggnadslagstiftning har framkommit. När det gäller direktivets inre samstämmighet kan kraven för hissinstallatörer och tillverkare av säkerhetskomponenter anses vara tydliga generellt sett, och inga överlappande bestämmelser har konstaterats.

4.5. Det europeiska mervärdet

En EU-strategi är fortsatt den lämpligaste lösningen eftersom sannolikheten är större att uppnå de mål som fastställts i direktivet jämfört med nationella strategier. Direktivet har i själva verket lett till att de lagstiftningsmässiga skillnaderna mellan medlemsstaterna har

¹⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/42/EG av den 17 maj 2006 om maskiner och om ändring av direktiv 95/16/EG (omarbetning), EUT L 157, 9.6.2006, s. 24.

¹⁷ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/424 av den 9 mars 2016 om linbaneanläggningar och om upphävande av direktiv 2000/9/EG, EUT L 81, 31.3.2016, s. 1.

¹⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 305/2011 av den 9 mars 2011 om fastställande av harmoniserade villkor för saluföring av byggprodukter och om upphävande av rådets direktiv 89/106/EEG, EUT L 88, 4.4.2011, s. 5.

minskat genom att den nationella lagstiftningen för hissektorn har harmoniserats. Detta har inverkat positivt både på den inre marknadens funktion och på hiss säkerheten. En övervägande del av intressenterna medger att direktivet ger ett europeiskt mervärde, framför allt i fråga om en ökad fri rörlighet för hissar och säkerhetskomponenter till dessa samt bättre säkerhet.

5. SLUTSATSER OCH VÄGEN FRAMÅT

Resultatet av utvärderingen är positivt. De uppgifter som samlats in bekräftar att direktivet fungerar som det ska och att målen generellt sett nås. Direktivet anses också vara ett effektivt verktyg för att införa en unionsomfattande harmoniserad ram för hissar och säkerhetskomponenter till dessa. Inga fall har konstaterats där lagstiftningsändringar skulle behövas av effektivitets- eller förenklingsskäl. Direktivet anses också vara enhetligt och relevant och ger ett tydligt mervärde på EU-nivå.

Det har dock framkommit några saker som påverkar direktivets funktion. I detta sammanhang bör åtskillnad göras mellan å ena sidan aspekter som rör direktivets genomförande och som därmed kräver en förbättring av detta och å andra sidan faktorer som skulle kräva en eventuell förändring av direktivets tillämpningsområde och/eller produktkrav genom en lagstiftningsprocess.

Sett till utvärderingsresultaten saknas tillräckligt underlag för att dra slutsatsen att direktivet skulle behöva omarbetas. Kommissionen anser dock att de problem som konstaterats i utvärderingen skulle kunna åtgärdas genom att direktivet genomförs på ett ännu mer enhetligt sätt, framför allt med hjälp av icke-bindande åtgärder som bättre samordning och vägledning.

Det skulle också vara viktigt att säkerställa att alla berörda ekonomiska aktörer och anmälda organ får aktuell information om medlemsstaternas tillgänglighetskrav för bebyggda miljöer och om deras strategier för införlivandet av förfarandet med förhandsgodkännande.

För att underlätta marknadstillträdet och samtidigt betona frivilligheten i att tillämpa harmoniserade standarder som ger presumtion om överensstämmelse med direktivets grundläggande hälso- och säkerhetskrav skulle dessutom åtgärder behöva vidtas för att standarder säkert ska finnas tillgängliga i lämplig tid för tillverkare och installatörer, särskilt små och medelstora företag.

Hissektorn har väletablerade forum, som kan användas för att införa åtgärder för att förbättra direktivets genomförande och funktion:

- Arbetsgruppen för hissar (Lifts WG).
- Gruppen för administrativt samarbete i fråga om hissar (Lifts AdCo).
- Samordningsgruppen för anmälda organ för hissar (NB Lifts).

Som svar på utvärderingsresultaten kommer kommissionen därför att vidta följande åtgärder:

- I fråga om otydligheten i vissa definitioner: Kommissionen kommer att öka sina samordningsinsatser inom arbetsgruppen för hissar för att förtydliga terminologin i direktivet, till exempel ”installatör”, ”utsläppande på marknaden” och ”ibruktagande”, i enlighet med intressenternas krav.

- I fråga om förhandsgodkännandet: Kommissionen kommer att ta upp frågan inom gruppen för administrativt samarbete i fråga om hissar, för att förbättra samordningen mellan medlemsstaterna så att man kan åstadkomma en mer samstämmig och enhetlig tillämpning av förfarandet med förhandsgodkännande, i enlighet med punkt 2.2 sista stycket i bilaga I till direktivet, och därmed säkerställa fullständig öppenhet och förbättra den rättsliga säkerheten.
- I fråga om tillgängligheten till hissar för personer med funktionsnedsättning: Kommissionen kommer att förtydliga gränslinjen mellan direktivets krav om hissars tillgänglighet och nationell lagstiftning om byggnaders och konstruktioners tillgänglighet genom att ta upp frågan inom arbetsgruppen för hissar. Kommissionen kommer särskilt att uppmärksamma vissa villkor som ställs för installation och användning av hissar, till exempel beroende på byggnadernas typ och funktion, våningsplan och så vidare.

Den förbättrade och nya vägledningen om de bestämmelser som ansågs vara otydliga i utvärderingen kommer, så snart vägledningen har godkänts av arbetsgruppen för hissar, att införas som ändringsförslag till vägledningen om hissar, som är det viktigaste referensdokumentet för tolkningen och genomförandet av direktivet.

- I fråga om marknadskontroll: Kommissionen kommer att noggrant övervaka direktivets genomförande i samtliga medlemsstater och det arbete som bedrivs inom gruppen för administrativt samarbete i fråga om hissar. Kommissionen kommer också att föreslå gemensamma åtgärder inom ramen för samarbetet mellan behöriga marknadskontrollmyndigheter.

Kommissionen kommer att uppmuntra medlemmarna i gruppen för administrativt samarbete i fråga om hissar att ge mer utförlig information till behöriga marknadskontrollmyndigheter om sina nationella marknadskontrollprogram och information om källor till olycksstatistik. Vidare kommer gruppen att uppmanas att undersöka eventuella synergier. Kommissionen kommer att fortsätta fokusera på att främja ett smidigt samarbete mellan marknadskontrollmyndigheter, för att säkerställa att endast sådana hissar och säkerhetskomponenter till hissar som överensstämmer med kraven släpps ut på marknaden och för att upprätthålla rättvisa konkurrensvillkor.

Kommissionen noterar även att dess förslag om ett ”varupaket”¹⁹ innehåller ett förslag till en ny förordning som rör marknadskontroll, vilket bland annat syftar till att skärpa de kontroller marknadskontrollmyndigheter och tulltjänstemän utför för att förhindra att farliga produkter släpps ut på unionsmarknaden.

¹⁹ Varupaketet omfattar ett förslag till en förordning som syftar till att fastställa regler för överensstämmelse med och genomdrivande av unionens harmoniseringslagstiftning för produkter och till att inrätta ett unionsnätverk för produktöverensstämmelse, COM(2017)795.

- I fråga om standardiseringsprocessen: För att säkerställa att harmoniserade standarder som ger presumtion om överensstämmelse med direktivets grundläggande hälso- och säkerhetskrav finns tillgängliga i rätt tid, har kommissionen redan vidtagit nödvändiga åtgärder för att främja och öka sitt deltagande i framtagandet av standarderna. Den nya begäran om standardisering M/549²⁰ innehåller nödvändiga verktyg för att övervaka och vägleda utarbetandet av harmoniserade standarder till stöd för direktivet. Särskilda insatser kommer att göras för ett effektivt genomförande av åtgärder för att öka öppenheten, förstärka den rättsliga säkerheten och påskynda antagandet av standarder, i enlighet med kommissionens meddelande om harmoniserade standarder²¹.

²⁰ *Commission Implementing Decision of 21.9.2016 on a standardisation request to the European Committee for Standardisation as regards lifts and safety components for lifts in support of Directive 2014/33/EU of the European Parliament and of the Council*, C(2016) 5884 final (ej översatt till svenska).

²¹ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén – *Harmoniserade standarder: förbättrad insyn och rättssäkerhet för en fullt fungerande inre marknad*, COM(2018) 764 final.